Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 8 czerwca 1932 r. 677.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

P r a s a l i t e w s k a o r o z w i ą z a n i u R e i c h s t a g u ."Lietuvos Aidas" Nr.125 z 6.VI.32 r.Art.p.t."Po rozwiązaniu Reichstagu". Streszczenie:

Niektórzy politycy dopatrują się analogji między dymisją rządu Brünninga i rozwiązaniem Reichstagu a dymisją Dyrektorjatu Boettchera i rozwiązaniem Sejmiku kłajpedzkiego.

Cały świat obecny zapytuje, co będzie w Niemczech dalej, jak będzie wybierany nowy Reichstag i jakie przyniesie wyniki? Wszędzie panuje przekonanie, że wybory przyniosą sukces narodowym socjalistom z Hitlerem na czele.

Jak wpłynie nowy rząd prawicowy na politykę międzynarodową? Zdaje się być rzeczą całkiem naturalną, że stosunki Niemiec z ZSRR będą musiały ulec oziębieniu. Nie zdaje się jednak, by miały tem samem wybitnej poprawie ulec stosunki z Francją. Narodowi socjaliści i obecny rząd Papena są wielkimi i otwartymi przeciwnikami bolszewizmu i marksyzmu. W swej deklaracji rząd Papena daje temu wyraz.

Rasiści niemieccy okazywali zawsze szczególne sympatje względem pokrewnych sobie anglosasów. Wychodząc z tego założenia, dokładać będą oni niewątpliwie największych wysiłków, by utrzymać dobre stosunki z Anglją.

Mimo to wszystko nowi władcy Niemiec zanadto są zajęci trudnemi sprawami wewnętrznej polityki, by mogli zdobyć się w stosunkach międzynarodowych na jakieś szczególne kroki. Lozanna będzie pierwszym ich występem.

"Lietuvos Žinios" Nr.126 z 6.VI.32 r.Art.p.t."Po rozwiązaniu Reichstagu". Streszczenie:

Nagłe rozwiązanie Reichstagu wykazuje, że rząd Papena stanowi ostatni stopień dla władzy Hitlera i wojskowej kamaryli. Jak się okazało, rząd Papena został utworzony przez działające potajemnie siły reakcji jedynie w celu rozwiązania Reichstagu. Obecnie Papen może oczekiwać rezultatów nowych wyborów, kiedy mu się powie:"murzyn zrobił swoje,murzyn może odejść". Sukcesy hitlerowców przy wyborach do sejmików krajowych oszołomiły reakcyjnych generałów i obszarników. Chcą oni teraz dorwać się do władzy, by zniweczyć ustrój demokratyczny Niemiec. Reakcjoniści wierzą, że w nowym Reichstagu będą oni mieli większość, która umożliwi im dokonanie w sposób parlamentarny harakiri względem parlamentaryzmu i republiki. Wielkie jednak pytanie, czy teraz, gdy z poza pleców Hitlera ukazały się stare wpływy junkrów i wąsy Wilhelma II,zdołają reakcjoniści stworzyć w Reichstagu absolutną większość.

Ciemne masy można łudzić tylko do czasu. Z biegiem czasu zaczynają się one orjentować.

L e d n i c k i o s t o s u n k a c h p o l s k o - l i t e w s k i c h ."Lietuvos Žinios" Nr.126 z 6.VI.32 r. Streszczenie:

Znany działacz polski Lednicki, który przybył obecnie na Litwę w sprawach osobistych, oświadczył, że nienawiść między dwoma narodami jest sztuczną. W Polsce niema nienawiści do Litwy. Kto z Litwy przyjedzie do Polski, przyjmowany jest serdecznie, jak drogi gość. Należy sądzić, że z biegiem czasu między Litwą a Polską pod naciskiem życia zostaną nawiązane stosunki normalne.

K r o n i k a .

P r o j e k t z a ł o ż e n i a f r a n c u s k o - b a ł t y c k i e j I z b y H a n d l o w e j ."Dzień Kowieński" /Nr.125/: We francuskich kołach handlowych powstał projekt założenia francusko bałtyckiej Izby Handlowej, której celem byłoby rozszerzanie stosunków handlowych pomiędzy krajami bałtyckiemi a Francją.

K o n f e r e n c j a w s p r a w i e b e z p o ś r e d n i e j k o m u n i k a c j i k o l e j o w e j m i ę d z y R o s j ą a E u r o p ą ś r o d k o w ą."Liet.Aid."/Nr.125/: 7 czerwca rozpoczęła się w Moskwie konferencja w sprawie komunikacji bezpośredniej między Rosją a Europą środkową.W konferencji tej biorą udział przedstawiciele państw nadbałtyckich.Litwę reprezentuje dyr.wydz.Gosp.M.Komunikacji inż.J.Sabalauskas.

III.ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

"L i e t u v o s Ż i n i o s" w s p r a w i e m e t r y k a c j i c y w i l n e j n a L i t w i e ."Lietuvos Żinios" Nr.126 z 6.VI.32. Ankieta w sprawie wprowadzenia cywilnej metrykacji na Litwie.Streszczenie:

4 czerwca odbył się w Kownie wiec w sprawie metrykacji cywilnej. Wiec odbył się przy tłumnym udziale osób wszelkiego wieku urzędników, studentów, robotników i księży. Wiec zainaugurowała p.Lehasowa-Kairjsowa. Następnie zabrał głos prof.Leonas, który w swem przemówieniu stwierdził, że ślub cywilny wysuwa przedewszystkiem zasadę humanitarności i państwowości, podczas, gdy ślub kościelny odsuwa te dwa pojęcia na plan dalszy. Ślub katolicki został wprowadzony przez sobór Trydencki w 1563 r., in.słowy półtora tysiąca lat chrześcijaństwo obywało się bez tej zasady.

Holandja wprowadziła fakultatywny ślub cywilny w 1580 r.In.słowy kulturalni Holendrzy wprowadzili cywilną metrykację już w XVI w., podczas, gdy na Litwie niema jej nawet w XX wieku. W Anglji metrykacja cywilna została wprowadzona w 1863 r.

Życie idzie naprzód. Poglądy ludzkie się zmieniają, Poza sakramentem małżeństwa istnieje jeszcze sakrament kapłaństwa. Cały szereg księży porzuciło kapłaństwo, a jednak społeczeństwo ich nie potępia. In.słowy uległy zmianie poglądy społeczeństwa katolickiego i to nietylko pod względem religijnym lecz i etycznym. Dawniej np. rodzice wyganiali z domu córkę, która miała nieślubne dziecko, zaś dzisiaj pomagają jej procesować się o alimenta.

Konstytucja sejmu ustawodawczego była wytworem ducha i mózgów. Przewidziała ona równość wszystkich obywateli wobec ustaw oraz swobodę sumienia. To samo dotyczy konstytucji ogłoszonej w 1928 r. In.słowy obie konstytucje przewidują, że metrykacja może być prowadzona nietylko przez duchownych.

Tak się przedstawia prawna i życiowa sytuacja metrykacji.Obowiązkiem państwa jest dbanie o dobro jak największej liczby obywateli.

W tej samej kwestji zabrał następnie głos prof.Bielackin, dowodząc, że w życiu ludzi kulturalnych metrykacja cywilna jest niezbędnie potrzebna. Litwa bodaj jest jedynem państwem, gdzie jeszcze cywilnej metrykacji niema. Prof.Bielackin wypowiedział się przeciwko metrykacji fakultatywnej. Zdaniem prof.Bielackina należy zmienić paragraf konstytucji pozwalający duchownym na prowadzenie metrykacji. Należy wzmacniać rodziny, wzmacniać państwo, w czem właśnie może bardzo dopomóc metrykacja cywilna.

Potem zabrała głos p.Purenasowa. Oświadczyła ona, że mimo, iż Kościół głosi nierozerwalność rodziny, jednak w praktyce nawet przez ojców świętych było praktykowane wielożeństwo. Święty Paweł radzi mieć biskupom tylko po jednej żonie. Świadczy to, że wielożeństwo panowało wśród wysokich duchownych. Żenić się księżom zakazano dopiero w XI wieku. Z powodu tego zakazu księża wszczynali wielki alarm i pisali skargi do Papieża. Jak Kościół w praktyce strzegł nierozerwalności rodziny, wyraźnie świadczy też chociażby ius prime noctis, polegające na tem, że proboszcz danej parafji miał prawo spędzić pierwszą noc z nowopoślubioną małżonką swego parafjanina.

Wszyscy mówcy wypowiedzieli się za metrykacją cywilną.

K r o n i k a .

N o w y p r o r e k t o r u n i w e r s y t e t u ."Dzień Kowieński" /Nr.125/: Drugim prorektorem uniwersytetu kowieńskiego został wybrany większością głosów prof.Jodele.

N o w a o r g a n i z a c j a s t u d e n t ó w ."Lietuvos Żinios" /Nr.126/: Senat uniwersytecki zatwierdził nową organizację studencką p.n."Ramove". Celem organizacji jest łączenie studentów- oficerów rezerwy w jednolitą solidarną organizację. "Ramove" będzie organizacją bezpartyjną i apolityczną.

O t w a r c i e s a n a t o r j u m d l a s u c h o t n i k ó w . "Lietuvos Żinios" /Nr.126/: W Poniemuniu zbudowano z inicjatywy Czerwonego Krzyża sanatorjum dla suchotników. Sanatorjum liczy 150 łóżek.

IV.SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

"I d i s c h e S t i m m e" c o n t r a "W e r s l a s". "Id.Stimme" zwraca uwagę na ostrą przeciwżydowską kampanję, jaką stale prowadzi organ Związku kupców i przemysłowców Litwinów Werslas" Odbiera się wrażenie, że akcja "Werslasa" ma na celu teroryzowanie kupców żydowskich. Czy prawdą jest, zapytuje dziennik, że Kasa Państwowa popiera "Wersla" nietylko pośrednio /w drodze publikacji/, lecz również bezpośrednio?

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

N o w e w ł a d z e k ł a j p e d z k i e.

Jak podaje Elta, pisma kłajpedzkie, a wśród nich i "Memeler Dampfboot" podają opisy otwarcia Sejmiku kłajpedzkiego i podkreślają namaszczenie, z jakiem zgromadzeni wysłuchali przemówienia gubernatora Gilisa. "Memel.Dampf." zaznacza, że tak uroczyste otwarcie Sejmiku zdarzyło się poraz pierwszy. Pozatem pismo, chociaż z pewną rezerwą, lecz pochwala myśli wysunięte w przemówieniu gubernatora.

Wogóle w ostatnich czasach tak w prasie, jak i wśród ogółu mieszkańców kraju daje się wyczuwać pewne odprężenie nastrojów, co pozwala oczekiwać przywrócenia zaufania i polepszenia się stosunków politycznych w kraju.

Na stanowisko prezesa Dyrektorjatu kłajpedzkiego gubernator kraju Gilis wyznaczył syndyka kłajpedzkiej Izby Handlowej dr.Ottokara Schreibera.

Dn.4 b.m. odbyło się pierwsze posiedzenie czwartego Sejmiku kłajpedzkiego. Gubernator wygłosił przemówienie, a następnie przystąpiono do wyborów przewodniczącego Sejmiku. Na stanowisko przewodniczącego został obrany Dressler. Następnie przystąpiono do obioru wiceprzewodniczącego. Obrano przez aklamację Meyera. Na drugiego przewodniczącego wybrano p.Waszkisa, a na sekretarzy powołano posłów: Joniszkisa /Landwirtsch./, Bertułajtisa /Landwirtsch./ i Papendikasa /Volkspartei/.

Tegoż dnia nowe prezydjum Sejmiku przedstawiło się gubernatorowi Gilisowi.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

D z i e j e w a l k o j ę z y k l i t e w s k i w K o ś c i e l e. /c.d.patrz Nr.675/. O życiu katolików-Litwinów w djecezji wileńskiej daje pojęcie opis ks.Valentasa, który w "Vilniaus Žinios" /Nr.81 z 1904 r./ pisze:"Panowanie Polaków na Litwie, zwłaszcza na jej kresach przyniosło ogromnie wiele szkody. Zwłaszcza łatwo to daje się zauważyć w guberhji suwalskiej, gdzie Litwini stykają się z Mazurami. Nazwy wsi, rzeczek i miasteczek oraz nazwiska ludzi wyraźnie świadczą, że żyli tam Litwini, którzy obecnie przekształcili się na Polaków. W parafjach sejneńskiej, berżyninkowskiej, kapcziamieszcziowskiej, wesyjskiej i innych jest szereg miejscowości, w których starzy ludzie pamiętają, jak za ich młodych lat wszyscy mówili po litewsku, zaś obecne młode pokolenie, to najgorliwsi Polacy i wrogowie Litwinów.

W ostatnich latach litewskość znowu zaczęła odżywać. W wielu kościołach, gdzie przedtem odbywały się nabożeństwa po polsku, obecnie mówi się po litewsku. Nie obeszło się rzecz prosta, bez bójek i kłótni, lecz ludzie, poczuwszy się Litwinami wykamywali się z pod obcego jarzma, które tak długo ich ciemiężyło." Bójki odbywały się zwłaszcza w kościele w Berżyninkach. W związku z tem władze kościelne 12 września 1904 r.ogłosili ekskomunikę względem tych, którzy na przyszłość będą wszczynali bójki w kościele. Wreszcie 4 listopada 1904 r. zamknięto kościół z powodu nieusłuchania zakazu bójek.

137